

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ב אלול תשע"ט | דף היומי בבלי: כריתות כב.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תכ"ד עד סימן תכ"ה סעיף ב'.

מוסר: שמירת הלשון פרק י"ב 'ודע אחי' עד סוף פרק י"ב.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

ה'מופת' של הבחור משיבת לומז'א | לפתע הרגיש האורח שמישהו לופת את זרועו מאחור... | 1721

הסיפור היומי

כשסיים שליחו של הסטייפלער את דבריו,
הוציא מכיסו עיתון שבו הופיעו פרטי הפרשה
וביקש מהגר"מ פיינשטיין לעיין בו. אולם רבי
משה סירב: "כבר שמעתי, אין צורך בזה..."

השליח התעקש: "אבל אולי לא סיפרתי הכל". ואז חשף הגר"מ פיינשטיין זצ"ל את הסיבה האמיתית לסירובו...

יש את פרטי הענין בדיוק, ולכן אני מבקש שהראש הישיבה יקרא את זה."

אמר לו רבי משה זצ"ל: "איך האב שוין געהערט, איך האב שוין געהערט" - אני כבר שמעתי מה שאמרתם לי, אין צורך בזה. הוא לא אמר לשליח מיד את הטעם שלו, כדרך הצדיקים הגדולים שלא אומרים מיד את הטעם האמיתי שלהם בענין. גם החפץ חיים היה עושה כך, הוא לא היה אומר מיד את הטעם.

כאשר שמע זאת השליח, אמר לרבי משה זצ"ל: "אבל יתכן שלא סיפרתי הכל, יתכן שכאן מסופר יותר". השיב לו רבי משה זצ"ל: "מה ששמעתי גם מספיק לי". התעקש ההוא ואמר לרבי משה: "אולי בכל זאת?"

כאן רבי משה זצ"ל כבר לא היה יכול יותר, ואמר לו: "ברוך ה', כבר שבעים שנה שאני לא מחזיק עיתון ביד! אם אני אחזיק ואקרא עיתון, אני לא אוכל לפסוק שאלות! אין לי את הזכות לפסוק שאלות! כשאני פוסק שאלות, אני צריך להגיד לכל שואל מה התורה אומרת, וברגע שאני קורא בעיתון חרדי, כמובן אני מושפע מהדברים שהכותב כתב, ואז הדעת שלי היא כבר לא דעת תורה!" (הגרמ"י שיינערמן, 'אהל משה' ויקרא)

סיפר הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל סיפור ששמע מבעל המעשה עצמו, אשר זכה להיות בן בית גם אצל בעל ה'קהלות יעקב' זי"ע וגם אצל בעל ה'אגרות משה' זי"ע, וכדלהלן: פעם אחת הוטלה עליו שליחות מבעל ה'קהלות יעקב' זצ"ל אל הגאון רבי משה זצ"ל בענין חשוב מאד. הואיל והוא שליח נאמן, לא גילה לי במה הענין, אך אמר לי שהיה זה ענין ציבורי מאד חשוב, שהטריד מאד את מנוחתו של רבנו הקדוש הסטייפער, והוא בקש משליח זה הנוסע לאמריקה שיכנס אל רבנו בעל ה'אגרות משה' ויגיד את הדברים בשמו, ישטח לפניו את פרטי הענין ויבקש ממנו שיתערב ויעשה כל מה שביכולתו לעשות.

הוא נסע, ומיד כשהגיע לארה"ב דבר ראשון הוא נכנס אל הג"ר משה זצ"ל ואמר לו: "אני בא עכשיו מארץ ישראל מבני ברק, הסטייפער בקש ממני למסור כך וכך..." ומסר כל פרטי הענין, ושהסטייפער מבקש שהוא יעשה מה שהוא יכול.

כשגמר השליח לספר, הוציא מכיסו את עיתון 'המודיע', ששם היה מסופר כל הענין, ואמר לפני הג"ר משה: "הנה, לא שהסטייפער שלח, אבל אני ביוזמתי הבאתי עמי את העיתון, כאן

בבחרותו הבטיח הגר"ח קניבסקי שליט"א לחברותא שלו, שאם לא יבטל אף פעם מהקביעות, הוא ערב בעדו שלא יחלה כל החורף! ואכן כך עברו כמה חודשים, והבחור הנ"ל לא החסיר אף יום

עד שפעם אחת הגיע אורח חשוב מחו"ל...

ישראל, והחברותא חפץ מאד לראותו וביקש מהגר"ח שיוותר לו על הלימוד הקבוע באופן חד פעמי, כיון שהוא מוכרח לראות את האדמו"ר. אולם הגר"ח לא הסכים לכך, משום שקביעות זו קביעות, ולא מוותרים אפילו על יום אחד! ואמנם הלה לא עמד בנסיון, וויתר על הקביעות והלך. וראה זה פלא - מיד למחרת נפל למשכב! ואמר על כך מרן הגר"ח שליט"א, שהדבר הוא פשוט, כי כל מה שעד עתה קיבל סייעתא דשמיא מיוחדת ולא חלה, זה רק משום שקיבל על עצמו ללמוד בקביעות מושלמת, ואולם כיון שפעם אחת ויתר על הקביעות, תיכף ומיד חלה.

(קונטרס 'שמחת לב' עמ' קמ"ז, מפי הג"ר שלמה קניבסקי שליט"א, הובא בס' 'שמעה תפילתי')

מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א סיפר פעם מעשה שאירע עמו בבחרותו, כאשר למד בישיבת לומז'א בפתח תקווה. בחור מסויים ביקש ללמוד עמו בחברותא, והוא הסכים לכך, אולם התנה עמו תנאי לבל יחסיר מלימודם הקבוע אפילו פעם אחת. ואולם הלה טען ואמר, שמדי שנה במהלך חודשי החורף הוא לוקה מפעם לפעם בצינון או שפעת וכדו', ומרותק למטתו, כך שאינו יכול להבטיח שלא יחסיר במהלך החורף.

אמר לו הגר"ח שליט"א, שאם הוא מבטיח שמלבד זאת לא יבטל אף פעם מקביעותו, הוא יכול לערוב בעדו שלא יחלה כל החורף, ויוכלו תמיד ללמוד! וכך הוה, שהתחילו ללמוד בצוותא, ועברו כמה חודשים והבחור הנ"ל באמת לא חלה. עד שפעם אחת הגיע אדמו"ר חשוב מחו"ל לביקור בארץ

סגולות וישועות

כשבאתי לציונו של האדמו"ר זצ"ל, יצאה הרבנית ע"ה מהאווהל ואמרה לי, שבעלה הקדוש נתגלה אליה בחלום וציוה עליה למסור לי שלא אדאג כלום אודות הפרשה...

ישועה בכוח הצדיקים

ואמרה לי, שרצתה לצלצל אלי כי יש לה דבר נחוץ למסור לי - והוא, שבעלה הקדוש זצ"ל נתגלה אצלה בחלום וציוה למסור לי שלא אדאג כלום אודות הפרשה של הגוי, כי בסופו של דבר לא יהיה כלום!

דבריה היו עלי כמים קרים על נפש עיפה, ודבריו התקיימו במילואם ב"ה.

במעשה הנ"ל הזכרתי עצמי גם אצל כ"ק אדמו"ר מטאהש, ואמר לי: "ביי דעם שופט וועט זיין קידוש ה'" - אצל השופט יהיה קידוש ה'. ולא הבנתי אז בדיוק כוונתו.

כשבאתי לפני השופט היה שם תובע רשע שרצה שיעניש אותי בעונשים חמורים ה"י, והשופט ביטל כל דבריו כלאחר יד ועשה ממנו ליצי ליצנות... עד שלבסוף אמר התובע שעכ"פ צריכין לענוש אותי בקנס ממון גדול, והשופט אמר שיקנוס אותי בסכום של 50 דולר... והיה לפלא!

(ע"פ קונטרס נתקיימה ב"י, ברוקלין תשע"ד)

סיפר הרה"ח הנגיד ר' יונתן בנימין עסטרייכר: זכיתי בעז"ה לקירבה אצל הצדיק האדמו"ר רבי הערשלה ספינקער זצוק"ל. תקופה קצרה קודם עלותו לשמי מרום הכנסתי אליו 'מטבע גדול', והמשב"ק ר' שמעיה קעסלער אמר לי אז שממש החייתי את נפשו, כי בזה עלה לרבי הערשלה לשלם כל חובותיו.

והנה בחורף שנת תש"ס בניתי בתים בויליאמסבורג, ואירע שם אסון שגוי אחד נפל מן הגג ומת שם, מיד נעשתה שערוריה גדולה אצל השלטונות, ואמרו שהמקום לא היה שמור בבטיחות כפי חוקי הבניה, ואצלם ג"כ יש הכלל של 'עבירה גוררת עבירה' וממילא התחילו בחקירה ודרישה על כל הדברים שלי, והייתי טרוד כל היום וגם לרבות הלילות עם עורכי דין וכו' וכו'. בקיצור, המצב לא הי' טוב, וד"ל.

באותו חורף הייתי בבית החיים בניו ג'רז'י לרגל היארצייט של אבי ע"ה בכ"ח בשבט, והלכתי גם לציונו של הרה"ק רבי הערשלה זצ"ל. כשבאתי לשם יצאה הרבנית ע"ה מהאווהל

בסיום עריכת ה'סדר' פנה האורח לשוב למלוננו - 'הוטל קמיניץ' ברחוב יפו בירושלים, אך עוד בטרם התחיל לפסוע הרגיש לפתע שמישהו לופת את זרועו מאחור...

"אחד המלווה ואחד המתלווה אינם ניזוקין כל היום" - מצוות לוויה וסגולותיה

גם על מלווה שיצטער, כי משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, ונמצא במה שמלווה אותו ומראה לו חיבה מצילו מן העונש", עכ"ד. ונסיים במה שמסופר ('האיש על החומה' - ח"א עמ' 317) על יהודי איש חוץ לארץ, שבא פעם לארץ ישראל ולירושלים. לשמחתו ולרווחת לבו, זכה האיש להתארח בליל הסדר על שולחנו של רבה של ירושלים הגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל. כדרכם של גדולים נמשכה עריכת הסדר בשירות ותשבחות עד השעה אחת אחרי חצות. כשהאורח קם ממקומו ופניו מועדות לשוב אל מלוננו, שידוע היה בשם "הוטל קמיניץ" ברחוב יפו בירושלים - וירושלים של אז הן לא כשל היום - הרגיש רבנו באורח כי חרד הוא מן הדרך, שכן היה עליו לעבור בין סמטאותיה של ירושלים, דבר שהטיל מורא אף על ותיקי ירושלים, ישישיה ואמיציה. האיש מהסס ומפקפק אך מוכרח הוא ללכת.

כבר פנה הוא לצאת מן הבית, אך טרם הספיק לפסוע את פסיעותיו הרגיש לפתע את זרועו נתפסת. כשהביט לאחור ראה את רבנו יוסף חיים זצ"ל שתפסו ואמר לו במאור פנים: נו, הבה נלך!

צעדו השניים פסיעה אחר פסיעה, עד שהגיעו יחדיו אל מלון קמיניץ ברחוב יפו, אל מול שכונת אבן ישראל. שם נפרד ממנו מרן הגר"ח לשלום, ופנה לשוב בחזרה אל ביתו. כשחזר רבה של ירושלים אל העיר פנימה, כבר עמדו המתפללים בבית הכנסת שבבתי מחסה להתפלל תפילת ותיקין. פנה אז רבי יוסף חיים זצ"ל אל נכדו ואמר לו: "על ידי האורח הזה קיימתי הלילה מצווה בשלימות!"

(י. חיימזון, 'המבשר תורני' עש"ק פרשת שופטים ו' אלול)

על הפסוק "ידינו לא שפכו את הדם הזה" (דברים כא, ז), אומר רש"י: וכי עלתה על לב שזקני בית דין שופכי דמים הם, אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוויה. "בא וראה כמה גדול כוחה של לוויה, שאחד המלווה ואחד המתלווה אינם ניזוקין כל היום, שנאמר (ישעיה נז, יט) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב', לרחוק - היינו המתלווה המתרחק מן העיר. ולקרוב - היינו המלווה שחוזר ומתקרב אל העיר (דעת זקנים מבעלי התוספות סוף פר' שופטים, וכן הוא בסמ"ק סי' מו וב'ארחות חיים' ח"ב סי' מז).

מרן ה'חפץ חיים' מביא בספרו 'אהבת חסד' (פ"ב בהערה ד"ה הג"ה): "ושמעתי שהיה מעשה במכניס אורח ששלט אש בנכסיו, ותמהו העולם עליו על מה לא הגנה עליו זכות מצוותו. ואמר גדול הדור אחד, מפני שמנהגו היה רק לקבל את האורחים באכילה ושתייה, ולא ללוותם כלל. ואכילה ושתייה ראשי תבות א"ש, ורצה לומר שעל כן לא היה כח בהמצוה להגן עליו, כי שם אש"ל אינו מונח אלא אם כן השלימה כראוי באכילה שתיה לוויה", עכ"ד.

מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א מביא: "שמעתי בשם מרן ה'חזון איש' זצ"ל ביסוד מצוות לוויה, שאינו אלא מפני הסכנה כשהולך יחיד, וכהיום שהדרך שמתלווים עוד אנשים בנסיעה באוטו אין בזה משום חובת לוויה. אמנם אצל כמה מגדולי ישראל ראינו שקיימו בעצמם מצות לוויה והיו מקפידים מאד על כך, ודעתם שיש בזה משום כבוד, ומהטעם הזה מצטוונו בלוויה.

"ונראה בזה שמכבדו ומלווה אותו מגלה שחפץ ביקרו, וזה גופא סגולה שלא ייזק בהולכו בדרך, כי נמצא המלווה אותו קשור עימו ומיצר בצערו, ואין הקב"ה מביא עליו נזק אם לא נגזר

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

עלינו להבין, שאחרי נתק של כמה שנים - אין סיכוי שיום למחרת הבר מצווה או יום לאחר הכניסה לישיבה, הילד יפתח וישתף. אם לא שמרנו על קשר לאורך הזמן, זה לא יקרה...

אז איך שומרים על רצף בקשר? - מאמר שישי בסדרה המיוחדת מאת הרב פנחס ברייער שליט"א

שיתוף

אחד התנאים ההכרחיים ליצירת קשר הוא היכולת לשתף במה שעבר עלינו, במה שהתמודדנו ומה שחווינו.

נתאר לעצמנו אדם שיגיע ויצהיר בכרטיס הביקור שלו, על היותו אדם עשיר ממשפחה עשירה, הוסמך לרבנות כבר בגיל שמונה עשרה, ובגיל עשרים הייתה לו רשת מוסדות שבהם הוא מסר שיעורים יומיים ושבעיים, וכל זה במקביל לחברות עסקיות שבבעלותו.

ובכן, אותו אדם יודיע כי החליט כעת להתחיל ליעץ למסכנים, ועל כן הוא מואיל בטובו לקבל לפגישות ייעוץ. אני מאמין, שאף אחד מאתנו לא ילך להתייעץ עמו. אנחנו נחשוב: האם הבנאדם הזה חווה אי פעם קשיים? האם הוא יודע איזה טעם יש להם? איזה צבע יש להם?!

אנחנו נאהב להתייעץ עם אדם שחווה קשיים. נעדיף להתייעץ עם אדם שנגע בכאב, אדם שהתמודד והצליח, כי רק בעל ניסיון מבין מהו קושי ויודע להקשיב ולעזור.

לענייננו, הורים המשדרים מושלמות, הורים שמשתפים את הילדים רק בהצלחות שחוו, אינם מזמינים שיתוף. הילד רואה בהם משהו מושלם, משהו שאין לו סיכוי להגיע אליו אי פעם. הוא לא מאמין שההורים מסוגלים להבין את הקשיים שלו.

לעומת זאת, כשהורים מסוגלים לשתף בקשיים שחוו (ואני מדגיש, לא במעידות ולא בכישלונות, אלא בקשיים), כשילד שומע מאביו שגם לו הייתה תקופה שלא היו לו חברות, והיו גם קשיים בחברה - הוא מרגיש נורמלי; הוא מבין שכל אחד עובר זאת בחיים, והנה, גם אבא הגדול והחזק עבר תקופה לא קלה - והצליח.

אמא שתשתף את בנותיה באכזבה שהייתה לה כשלא נבחרה לתפקיד ראשי, שתספר כי עד היום היא זוכרת שהייתה בהקבצה ב' בחשבון, תגרום שבנותיה תחושנה בנוח לשתף אותה במה שמעיק עליהן, שכן הן תרגשנה כי גם היא נגעה בעבר בכאב. נשתדל לשתף את ילדנו ונראה כי גם הם אט אט יפתחו וישתפו מעולמם.

קשר הוא לא משהו שנוצר ברגע. אם אנחנו שואפים לרמת פתיחות עם ילדינו, עלינו להשקיע בהם לאורך זמן וב...רצף. מה שקורה בשטח הוא, שכולנו אוהבים להיות ההורים של התינוק החמוד. הוא מושך המון תשומת לב, כל טעות שלו מעניינת ומרגשת, כל ביטוי מעוות מעורר התפעלות. אבל בהמשך הילד גדל, והנה יש ילד יהודי נוסף, ילד נורמלי ורגיל; הוא אינו מבריק, אינו מיוחד, ואז בשל טרדות הזמן ומרוץ החיים - הקשר הופך להיות טכני נטו: מעקב אחרי ציונים, הליכות לאספות הורים, הוראות בבית וכו'. חסר הקשר שבו אתה יודע מה הוא אוהב, מי החברים שלו, מה מעיק עליו, מה משמח אותו. כך עוברת כמה שנים של קשר טכני לחלוטין, כשאנו רק מצפים שהילד יתבגר, ואז יהיה עם מי לדבר, נוכל לדבר על נושאים ברמה - כל מיני רצונות טובים.

אבל עלינו להבין, שאחרי נתק של כמה שנים - אין סיכוי שיום למחרת הבר מצווה או יום לאחר הכניסה לישיבה יפתח הילד וישתף. אם לא שמרנו על קשר לאורך הזמן, זה לא יקרה...

התעניינות

הפתרון גם כאן זמין ובחינם. גם אצל מי שהקב"ה חנן אותו בעשרה ילדים בלי עין רעה, זה לא ידרוש יותר משעה שבועית אחת! פשוט להשתדל למצוא חמש דקות, לא יותר! פגישה שבועית של שיחה סתמית, ללא שום כוונות רווח. לא לחנך, לא להעיר, פשוט לשוחח!

מה קורה? איך הולך? מה משחקים כעת? אצל הבנות נתעניין מה האוסף העונתי, נבקש גם מדי פעם לראות את האוסף בעיניים, לנסות להבין מה ההבדל בין המדבקות האלו לאחרות, למה אלו 'פושטים' ואילו 'יקרים'...

כשאנחנו יורדים אליהם ומתעניינים בעולם שלהם, ללא שום כוונה עכשווית לחנך ולהרוויח, כשהמטרה היא רק לשמר את הקשר - יהיו בעזרת ה' רווחים עצומים! במצב כזה - בישיבה הגדולה הוא לא יחליף חברותא ללא התייעצות עם האבא.

מניסיון, אני יכול להבטיח, שהורים יופתעו עד כמה הם לא הכירו את ילדיהם לטוב ולמוטב. התמודדויות, כישורים, יכולות ותכונות, שלא היינו מודעים לקיומם. המפתיע ביותר הוא האושר של ילדינו, שיגלו כמה אנחנו חיים אותם ומרגישים אותם.

לקבלת גישה לתכני חינוך נוספים
מאוצרו של המחנך הרב פנחס ברייער לחצו כאן

* בקריאת התורה של ראש חודש, יש ארבע 'עליות'. ואין לפחות ממספר זה, כדי שלא להשוות את ראש חודש לימות החול, ואין להוסיף על מספר זה, כדי שלא להשוות את ראש חודש ליום טוב.

* מנהג רוב ישראל לומר בראש חודש מזמור 'ברכי נפשי', משום שנזכר בו ענין ראש חודש - "עֲשֵׂה יְרַח לְמוֹעֲדִים."

* מנהג ישראל מקדמת דנא לחלוץ את התפילין בראש חודש לפני תפילת מוסף. ואם שכח לחלוץ את התפילין לפני מוסף, לא יחלצן באמצע תפילת הלחש, כיון שאין איסור בדבר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אחת הבעיות המצויות ביותר בעניין העירוב - גוי השוכר דירה מיהודי

התנה עם השוכר שיוכל להוציאו מביתו בכל עת שירצה, אינו אוסר את החצר, מאחר ובאופן זה נחשב השוכר כאורח בעלמא, ואורח אינו אוסר את החצר, כאשר הדיירים האחרים, או אחד מהם, דרים בה בקביעות. אבל שוכר גוי שהמשכיר אינו רשאי להוציאו בכל עת, אוסר את החצר. וכן הכריע המשנה ברורה. ולדעת החזון איש, אף שוכר גוי שבעל הבית רשאי להוציאו בכל עת, אוסר, אלא אם כן היהודי והגוי משתמשים במקום אחד לבישול ולאפייה, שאז נחשב הגוי כדר בביתו של היהודי, בצירוף הסברא הנ"ל - שהיהודי אינו משכיר את ביתו על דעת שיאסור עליו הגוי לטלטל חפצים מביתו לחצר, יש להתיר.

[שו"ע שפב, א, משנ"ב ז, שעה"צ ו, וביה"ל ד"ה אינו; ביאורים ומוספים דרשו, 16, 19 ר"ע שפב, 25, וראה שם, 18]

גוי הדר בחצר שדרים בה שני יהודים, גזרו חכמינו ז"ל שאף אם היהודים עירבו 'עירוב חצרות' זה עם זה, העירוב אינו חל; וטעם הדבר, כדי שיתרחקו ישראל משכנות הגוי ולא ילמדו ממעשיו. ולדעת הרמ"א, אם הבית שבו דר הגוי שייך לאחד מהיהודים הדרים בחצר - אין הגוי אוסר את החצר; אם משום שהיהודי לא השכיר לו את ביתו על דעת שיאסור עליו לטלטל חפצים מביתו לחצר; ואם משום שאין זה שכיח שיהודי ישכיר לגוי בית בחצר שהוא עצמו דר בה, ובמקרה בלתי מצוי לא גזרו חכמים שהגוי יאסור. ויש שהסתפק אם כך הדין גם שמשכיר בית בחצר ליהודי מומר, שאינו 'מודה בעירוב', אשר דינו כגוי לענין עירוב חצרות (ראה שו"ע שפה).

ויש חולקים על דברי הרמ"א, ולדעתם, רק כאשר המשכיר

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

מי ששכח יעלה ויבוא בראש חודש שחל בשבת - האם צריך לחזור על ברכת המזון?

שחובת האכילה היא מחמת השבת ולא מחמת ראש חודש. ומי שהחל את סעודתו בערב ראש חודש, וסיים בלילה, בראש חודש, יאמר יעלה ויבוא בברכת המזון. וכן אם החל את סעודתו בראש חודש, וסיים בלילה, במוצאי ראש חודש - אף אם הסעודה נמשכה כמה שעות לתוך הלילה (וראה במקורות) - עליו לומר יעלה ויבוא בברכת המזון.

[שו"ע תכד, א, ומשנ"ב א-ב רקפת, כו; ביאורים ומוספים דרשו תכד, 1 ו-5]

חכמינו ז"ל תיקנו לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון בראש חודש, בברכת 'בונה ירושלים'. ואם שכח לומר יעלה ויבוא, אינו צריך לחזור ולברך, כיון שאין חובה לאכול פת בראש חודש, כך שמלכתחילה לא תיקנו חכמים אמירה זו כחובה מוחלטת, כחלק מברכת המזון, אלא רק כמצוה לכתחילה.

ואף כשחל ראש חודש בשבת, בה אכילת הפת היא חובה - אם אמר 'צה' ושכח לומר 'יעלה ויבוא', אינו צריך לחזור ולברך, כיון

באיזה מקרה אומרים פסוק מתהילים באמצע הברכה השלישית של ברכת המזון?

ולפני תחילת ברכת 'הטוב והמיטיב', יאמר: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, שנתן ראשי חֲדָשִׁים לעמו ישראל לזכרון". ויש אומרים שאף אם התחיל את ברכת 'הטוב והמיטיב', אם אמר רק עד "מלך העולם", ימשיך בברכה הנ"ל, ואחר כך יברך הטוב והמיטיב; ויש אומרים שאם התחיל את ברכת הטוב והמיטיב, ולו במילה 'ברוך', אין לו עוד תקנה להזכרת ראש חודש, וימשיך את ברכת הטוב והמיטיב.

[שו"ע תכד, א; ביאורים ומוספים דרשו, 3, וראה שם, 5, בשם ביה"ל]

כאמור, מי ששכח לומר יעלה ויבוא בברכת המזון בראש חודש, אינו צריך לחזור ולברך. אולם, אם נזכר בכך לאחר שאמר את שם ה' של סיום הברכה, לפני שאמר "בונה ירושלים" - יאמר "למדני חקיך", כדי שהזכרת שם ה' לא תהיה לבטלה, (אלא כחלק מאמירת הפסוק שבתהילים: "ברוך אתה ה' למדני חוקיך"), ויאמר יעלה ויבוא, וימשיך "ובנה ירושלים".

ואם נזכר לאחר שאמר את המילה "בונה" - יסיים את הברכה,

שאלה לשנת תשע"ט: איזו הפטרה קוראים בראש חודש אלול שחל בשבת?

שגם בה יש פסוקים העוסקים בנחמת ירושלים, בנוסף על כך שזכור בה ראש חודש. אולם, כדי שלא להחסיר לחלוטין את אחת משבע הפטרות הנחמה הקבועות, נוהגים בני אשכנז במקרה כזה לקרוא את הפטרת עניה סוערה בשבת פרשת כי תצא, לאחר קריאת הפטרת 'רני עקרה' של פרשת כי תצא; והסיבה שממתניים עד לפרשת כי תצא, היא משום שבסדר זה מופיעות שתי הפטרות אלו ברצף בספר ישעיהו.

[שו"ע תכה, א, ומשנ"ב ד-ז]

בראש חודש שחל בשבת, קוראים להפטרה את הפטרת 'השמים כסאי', מפני שזכור בה ראש חודש: "וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֻדְשׁוֹ", שפירושו - מדי ראש חודש.

ובראש חודש אלול שחל להיות בשבת - בני ספרד קוראים את הפטרת 'עניה סוערה', מפני שהיא אחת משבע הפטרות הנחמה שקוראים בשבע השבתות שלאחר תשעה באב, ועדיף לבטל את הפטרת ראש חודש מאשר לדלג על הפטרת הנחמה.

אולם, בני אשכנז קוראים את הפטרת השמים כסאי, מפני

י"א באלול | רבי שמעון ב"ר אשר (הרא"ש) זצ"ל, נפטר במגיפה בטולידו

יארצייט:

ק"ב: רבי שמעון ב"ר אשר (הרא"ש) זצ"ל, נפטר במגיפה בטולידו.

תקפ"ז: רבי שמחה בונים ב"ר צבי הירש בונהרט זצ"ל, מפשיסחא, בעל קול שמחה, קול מבשר ומדרש שמחה.

תקפ"ח: רבי משה אליקים בריעה ב"ר ישראל (המגיד) הופשטיין זצ"ל, האדמו"ר מקוז'ניץ, בעל באר משה, תפילה למושה, דעת משה ועוד רבים.

תקצ"ט: רבי חיים ב"ר יצחק אייזיק אורבאך זצ"ל, רבה של לונטשיץ בעל דברי משפט.

תרכ"ה: רבי אלעזר ב"ר צבי אלימלך (הבני יששכר) שפירא זצ"ל, האדמו"ר מלנצהוט, בעל יודעי בינה.

תרמ"ג: רבי שלום משה ב"ר חיים אברהם חי-גאגין זצ"ל, ר"י המקובלים בית א-ל ובעל שמח נפש, ישמח לב, ישמח משה ועוד.

תרמ"ה: רבי זאב נחום ב"ר אהרון בורנשטיין זצ"ל, רבה של ביאלא-פודולסק ובעל אגודת אזוב.

תרס"ו: רבי יהושע צבי הירש מיכל ב"ר יעקב קופל שפירא זצ"ל, מי-ם, בעל ציץ הקודש.

תש"ב: רבי אברהם מנחם נחום ב"ר משה יהודה לייב טברסקי הי"ד, מחעלם.

תשכ"ח: רבי מנחם ב"ר יעקב מנשה זצ"ל, בעל אהבת חיים.

תשכ"ט: רבי נחום ב"ר אפרים לסמן זצ"ל, ר"י תפרח.

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

ואמר הגר"א אז, שאם היה מלשין - היה צריך לבוא בגלגול של כלב נובח ולא היה מועיל לו להצילו לא תורתו ולא מצוותיו!

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

אך גם בימינו ניתן חלילה להיכשל בה [והדוגמאות לכך רבות בסביבתנו הקרובה והיומיומית: נהג אוטובוס שאינו יהודי, קבלן או פועל בנין שאינם יהודים, וכדו']. בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים על כך מדברי החפץ חיים במקום אחר, הכותב על כך דברים מבהילים - "שעווננו גדול מנשוא, ודינו שווה לאפיקורס וכופר בתורה ובתחיית המתים, שגהינום כלה והם אינם כלים, ועבור זה יבוא בגלגול בכלב נובח".

ומעשה נורא מביא שם החפץ חיים מהגר"א ז"ע, שפעם נסע עם עגלון יהודי, וסטה הסוס לתוך שדה של נכרי, ובא הנכרי להכות את הגר"א - ונמנע הגר"א מלומר לו שלא הוא הגורם אלא העגלון, משום שבכך יהיה מלשין על העגלון היהודי בפני הנכרי - שהרי מדין תורה אין היהודי חייב לשלם, וגם אם כן, אין מגיעה לו הכאה. ואמר הגר"א אז, שאם היה מלשין - צריך היה לבוא בגלגול של כלב נובח, ולא היה מועיל לו להצילו לא תורתו ולא מצוותיו!

האם יש חילוק בין רכילות על ישראל באזוני ישראל, ובין רכילות על ישראל באזוני נכרי? - כותב החפץ חיים (הלכות רכילות כלל ז סעיף ד) כי לא זו בלבד שאין חילוק, אלא שפעמים רבות רכילות על יהודי באזוני גוי חמורה יותר! כיוון שעל ידה יכול להיגרם לישראל היזק וצער.

וכותב עוד ה'חפץ חיים': "ויש אנשים שנכשלים בזה עד מאוד, שמטילים מום בפני נכרי בסחורות שמכר לו ישראל או במלאכה שעשה לו, וכל כהאי גוונא, ובזה מצוי שגורם לו היזק וצער, וכמה פעמים יורד ממש לחייו על ידי זה".

נראה כי גם בימינו, למרות שאיננו חיים בין הגויים, דרושה זהירות מיוחדת בעניין זה. אפשרויות המסחר הגלובלי כה רחבות וזמינות, וגם בארץ עצמה לא נדירים כל כך יחסי מסחר בין יהודים לשאינם יהודים.

ומכאן עובר ה'חפץ חיים' לאיסור החמור של הלשנה על יהודי בפני נכרי - מציאות שגם היא היתה שכיחה יותר בתקופתו,

הגאון רבי איצ'לה בלאזר אמר בשם הגאון מוילנא: "הקנאה שיש למת בשעה שנושאים אותו בהלויתו, שאינו יכול עוד לעבוד את הקב"ה ולחזור בתשובה, קנאה זו היא כל כך גדולה שאילו היה החי מרגיש בקנאה זו היה מת מקנאה, שכל כך גדולה היא". (חיי עולם נטע עמ' קנד)

נשתדל להשקיע מאמץ ולנצל כראוי את המתנה הגדולה שה' נתן לנו, למחוק את עוונותינו על ידי עשיית תשובה.